

Telegraful Român

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andrei Șaguna
Apare zilnic

Abonamentul:

Un an 2000 Lei. — Șase luni 1000 Lei. — Trei luni 600 Lei. — O lună 200 Lei. — Pentru bănci, autorități și străinătate un an 5000 Lei. — Pentru America 3 Dolari. Abonament de sprijin 5000 Lei

Articole și corespondențe

se adresează REDACȚIEI Telegraful Român Sibiu strada Mitropoliei Nr. 45. — Articole nepublicate nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate se refuză.

Prețul inserțiunilor

un cm.² 10 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător

Abonamentele și inserțiunile

se adresează ADMINISTRAȚIEI ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Bucuria fraților desrobiți

Viguroasa acțiune întreprinsă de vitezele armate române-ruse a readus la sinul Patriei Mame regiunea răsăriteană a Ardealului de sus și odată cu eliberarea acestei regiuni au scăpat și frații noștri de-aici de greul jug al stăpânirii ungurești. De sigur, bucuria lor este nemăsurată, căci nemăsurat de multe și de mari au fost și suferințele pe cari au trebuit să le îndure ei în timpul celor patru ani de robie în care i-a îmbrâncit cumplit de nedreptul dictat dela Viena.

Imbătați de bucuria pomenii primite în nenorocita toamnă a anului 1940, Ungurii s'au năpustit asupra Românilor rămași fără puțință de apărare, ucigându-i, bătându-i și chinându-i până la schinuire, aruncându-i în temniță sau silindu-i prin teroare să se expatrieze. Averile le-au fost răpite prin legi nedrepte sau pur și simplu fără nici o lege, feciorii le-au fost duși în armată ca să lupte în locul ungurilor, bărbații până la 70 de ani au fost trimiși, cu merindea și hainele lor, să taie păduri sau să sape tranșee, iar fetele au fost târâte la muncă pe moșiile grofilor de pe pustă, sau duse „de bună voie” tot la muncă în îndepărtata țară nemțească.

Dar, ca și când aceste prigoane, fărădelegi și cruzimi n'ar fi fost de ajuns, în sălbatica lor pornire Ungurii au vrut să fure și sufletul fraților noștri din Ardealul de sus.

Cinsprezeci biserici românești au căzut pradă furiei devastatoare a stăpânitorilor vremelnici de seminție arpadiană. Alte lăcașuri sfinte (ca cele din Miercurea Ciucului Gheorghieni, Odorhei, Cristur și Praid), au fost prefăcute în magazine sau au fost spurcate în chip păgânesc. Și iarăși altele au fost încuiate, cum s'a întâmplat în Maramureș, unde nici o biserică n'a mai rămas deschisă pe seama credincioșilor ortodocși și nici unui preot ortodox nu i s'a îngăduit să mai rămână sau să se așeze — în întreg ținutul Voevodal! În multe sate fiii Bisericii noastre drept măritoare au fost siliți, prin teroare, să treacă la confesiunile ungurești, iar în unele cazuri această operație de stare civilă s'a făcut de organele administrative chiar fără ca credincioșii să fie măcar întrebați.

Cu asemenea mijloace voiau Ungurii să desființeze naționalitățile și'n special pe Românii din cuprinsul regatului „Sfântului Ștefan” și să devină ei — după propria lor mărturisire — popor de treizeci de milioane de oameni.

Pentru unele ca acestea, frații noștri din partea răsăriteană a Ardealului de sus au tot dreptul să se bucure că au scăpat din „umbra morții” celor patru ani din stăpânire ungurească, precum se vor bucura cu bucurie mare foarte, peste puțină vreme și ceilalți frați de-un sânge și de-o lege, cari așteaptă cu înfrigurare sosirea armatelor eliberatoare și pe celelalte meleaguri ale Daciei superioare.

R. B.

„Rânduielile noastre cele bune”

În două Dumineci consecutive poporul dreptcredincios al Ardealului a ascultat cu evlavie în sfintele bisericii cuvântul plin de lumină pe care Arhipăstorul lui, I. P. Sf. Mitropolit Nicolae, l-a trimis în aceste vremuri de izbăvitoare reîntoarcere spre drumul de afirmare a dreptății noastre milenare.

De mult simțea inima acestui popor că ierarhul dela Sibiu s'a împotrivit nu odată actului de vânzare a pământului strămoșesc și că în acești patru ani n'a încetat o clipă în care să nu protesteze împotriva nefastului „dictat” și să nu afirme dreptatea Ardealului însângerat.

Acum a aflat limpede că Biserica nu l-a părăsit, ci precum în trecut, așa și în prezent este alături de popor, mângâindu-i durerile și zorindu-i împlinirea idealurilor lui.

Dar tot prin Biserică și dela ea află poporul nostru, în aceste vremuri de mari prefaceri, care sunt cărările de urmat în viitor, care sunt stâlpii de temelie pe care își poate încheia statul existența și prin care neamul își poate afirma vrednicia și apara ființa.

Căci după ce I. P. Sf. Mitropolit Nicolae vestește tuturor bucuria că „Ardealul va fi iarăși întreg al nostru”, nu uită să spună că pentru împlinirea acestui ideal și pentru veșnicirea lui se cade să ne arătăm și noi vrednici. Iar această vrednicie o arătăm, între altele, și prin aceea că vrem și știm să fim cu tărie la „rânduielile noastre cele bune”.

Da, neamul nostru a avut și are rândueli bune. Rândueli pe care nu ni le-au dat alții, pe care nu le-am împrumutat de aiurea, ci ne-am născut și am crescut cu ele.

Sunt rândueli care chiar dacă nu sunt cuprinse și codificate în paragrafe de legi, ne-au adus mai mult bine decât toate legile scrise. Mai mult chiar. Rânduelile noastre cele bune, izvorâte din inima unui neam creștin și de omenie, ne-au fost de atâtea ori cetăți salvatoare împotriva asalturilor de legiuri și întocmiri străine, cari toate voiau să ne vânture de pe aceste plaiuri

râvnite și cutropite de dușmani

Dar rânduelile noastre bune nu sunt tipare împotriva progresului și a unei vieți mai bune pentru toți oamenii. Dimpotrivă, ele sunt alvii largi prin care ne-am menținut în decursul veacurilor, sunt rădăcini prin care s'a hrănit, s'a dezvoltat și a prosperat neamul nostru în istorie. Ele nu sunt rândueli care ne leagă de formule anchilozate sociale, ori de latifundii și satrapii.

Rânduelile noastre bune izvorăsc din comuniunea noastră cu Dumnezeu și ca atare ele poartă pecetea unor însușiri alese, unor virtuți, a căror transfuzie în viața socială ne-au făcut traiul liniștit și lipsit de asperități și diferențele de clase.

Să fim drepi, de la o vreme prea ne-am uitat de rânduelile noastre bune. Prea am împrumutat, cu ochii închiși și din dorința de a fi pe plac, rânduelile altora.

Am îmbrăcat cu ușurință haine străine, uitând cât de caraghioși eram, ba chiar nebăgând în seamă că numai rău ne merge pe urma acestor împrumuturi.

Deaceea să fim cu luare aminte acum când viața se pregătește de tipare noi. Să nu uităm că avem un făgaș de viață al nostru, făgaș care avem pretenția să o spunem că nu se află în disonanță cu cele mai juste pretenții de afirmare a drepturilor și libertăților omului și cu cele mai echitabile reforme sociale.

Rânduelile noastre cele bune, credința în Dumnezeu, curătenia și sfințenia familiei și virtuțile sufletului românesc sunt chemate să fie „piatra din capul unghiului” a așezărilor noastre sociale și statale de mâine.

Ele sunt rădăcinile pe care, de va crește și se va dezvolta neamul, nu va fi primejduit de nici o furtună.

V. Coman

Dodecanezul va fi cedat Greciei

Londra 24 — În cercurile autorizate se vorbește că Dodecanezul sau insulele din Marea Egee, cari au aparținut Italiei, vor fi atribuite Greciei.

Prealarmă

Măsurile de apărare pasivă, inclusiv camuflajul luminilor, tot mai rămân în vigoare. Alarmarea, în caz de pericol aerian, se face ca și în trecut, — dar se suprimă semnalul de prealarmă la apariția avioanelor dușmane.

Biserica nu are dorința să formuleze propriu zis un program de politică creștină, ci ea dorește numai ca în fruntea Statelor să ajungă oameni cu inima încreștinată, cari să se călăuzească după voia lui Dumnezeu.

I. P. Sf. Mitropolit NICOLAE

Invățătura zilei

„Știu faptele tale — zice Domnul — că nu ești nici rece, nici fierbinte. O, de-ai fi rece sau fierbinte! Astfel, fiindcă ești căldicel, adică nici fierbinte, nici rece, am să te vărs din gura mea”.

Apocalips 3, 15—16

CALENDAR CREȘTIN

Biserica ortodoxă prăznuiește:
Marți 26 I. c. — † Ad. Sf. Ap. Ioan
Mercuri 27 I. c. — M. Calistrat

Preoți cu crucea'n frunte

Spovedania unui Episcop

Răposatul episcop Dr. Grigorie Gh. Comșa a făcut următoarele mărturisiri în legătură cu abuzurile autorităților maghiare din Ardealul martir:

„În seara de 4 Septemvrie 1916, pe când trupele române erau în marginea Sibiului, iar patrurile maghiare circulau prin oraș la vânătoare după intelectuali români, mă refugiasem cu colegul D. Coltofeanu, azi consilier consistorial în Sibiu, la colegul Ioan Truția, în reședința mitropolitană. Ne credeam la adăpost, când cineva solicită intrare în reședință. Truția iese la poartă și se întoarce legat, condus de patru jandarmi unguri. Am fost deținuți și noi și legați am fost duși la poliție de patrula al cărei șef era plutonierul Borbély. Pe drum a fost atașat la noi și colegul Aurel Todoruș, funcționar al Consistorului arhidiecezan. La poliție am fost loviți cu patul puștii, iar lui Ioan Truția, azi preot în Râșnov, i-au despicat urechea cu baioneta. Sângele fășnea cu putere în timp ce soldații voiau să ne spânzure cu funiile ce ni le treceau amenințător pe dinaintea ochilor.

Pe la orele 10 seara am fost porniți pe jos printre patrurile maghiare spre Ocna-Sibiului. Sentinelele cereau insistent patrului să ne îngroape de vii. Ajunși în Șura-mică, am fost ținuti o noapte întreagă legați și postați cu fața la perete în cele patru unghiuri ale camerei în care soldații beți ne loviau fără cruțare.

În 5 Septemvrie am fost trimiși la Curtea marțială din Ocna-Sibiului. Grație maiorului de jandarmi Krauss, Curtea marțială ne-a declarat liberi, după un arest preventiv de două săptămâni. Calvarul nostru s'a continuat pe la corpurile de trupă, unde am fost duși spre a face serviciul militar. Eu, în calitate de diacon al catedralei din Sibiu, abia după trei nopți de închisoare în cazarma reg. 23 honvezi din Cluj, mi-am redobândit libertatea.

În Cluj am fost închis împreună cu preotul Ioan Iliuț din Voroneț [Bucovina], care aflându-se în August 1916 în Sibiu — a fost arestat”.

Mărturisirea aceasta — care nu mai îngăduie nici un comentariu — se găsește în cartea Păr. Dr. S. Stanca: „Contribuția preoției române din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului” (Cluj 1925, p. 59—60).

GRIG

FARMACIILE DE SERVICIU

Luni 25 Sept. Eric Müller Piața Regle Ferdinand 10
Marți 26 Sept. Siegfried Timal, str. Turnului 18
Mercuri 27 Sept. Fritz Zobel str. Ocnei 2
Joi 28 Sept. Ștefan Moșă str. Elisabeta 16
Vineri 29 Sept. Guido Fabritius Piața Mică 27

Guvernul grec cere Tracia și Macedonia

Ministerul grec al informațiilor a declarat la Roma că guvernul grec a cerut Bulgariei să-i predea imediat Tracia și Macedonia. La conferința de pace Grecia va cere controlul trecătorilor bulgare prin care au trecut trupele germane în anul 1941 pe teritoriul grec.

Ministerul grec a mai declarat că guvernul se va întoarce în curând în Țară, dar Regele numai după ce chestiunea reîntoarcerii lui va fi supusă unui plebiscit.

Demonstrații de pace la Budapesta

Londra 24 — Din Ankara se anunță că la Budapesta au loc mari demonstrații populare în favoarea păcii.

Un consiliu de eliberare ungărilor dela Londra de sub președinția Contelui Károlyi a cerut guvernului maghiar să-și dea demisia ca să se constituie un guvern care să ceară armistițiu și să treacă pe partea aliaților.

Nici o considerațiune teritorială nu trebuie să împiedece Ungaria dela un asemenea pas, căci aceste probleme se vor rezolva definitiv la conferința de pace.

Noi le spunem acestor unguri vizători: „Paște murgule iarbă verde”.

Cine e autorul bombelor sburătoare?

Din Londra se anunță, că savantul francez *Georges Claude* a recunoscut paternitatea bombelor sburătoare și a explicat cum a supus planurile acestui dispozitiv specialiștilor germani.

În Luxemburg s'a descoperit, în același timp, o mare uzină subpământeană, capabilă să fabrice 500 bombe sburătoare pe zi.

Preschimbarea monetelor de 200 Lei

Termenul ultim, de preschimbarea monetelor de argint a 200 de lei, este 31 Decemvrie 1944; în contul impozitelor vor fi primite până la 31 Martie 1945. Începând cu 1 April 1945 puterea circulatorie a monetei de 200 de lei argint încetează.

Dela „honvezi”.

Licitație

Sămânțarii Panoniei stau sub alarmă aeriană de multe zile și mai ales multe nopți. Cucăind cu capul pe bagaje se visează în călătorie de mutare în Asia.

Husarii se văd călare pe cai luți îndestulându-și pânțelele cu carne dulce și fără cartelă.

Marșul li-l cadentează orchestra „Moschito”, „Rata” și Y. A. R. urile.

De radio și-au luat rămas bun, „S'a stins viața falniciei Panonii, „N'auzi cântări”.

„Nu vezi lumini de baluri”.

Au și publicat licitație pentru vânzarea aparatelor. Se tem a mai pune mâna pe ele. Gloata a început să plătească slujbe de scoaterea duhurilor rele din speakerii cari grăiesc în limbi pe cari ei nu le pot pricepe.

Pe de o parte îi ține într'una în „legi veszelii” pomenindu-le numai de nume străni: Toni, Otto, Caesar și Strandbad, pe semne la ei acum încep strandurile și exercițiile de salt în Tisa, Balaton și Dunăre împreună cu mulți Toni și Otto, iar pe de altă parte îi lipsește de clar-dasurile cele înfocate în care-și maltratau odată pîntenii.

Ziua licitației este fixată pe data intrării trupelor noastre în Pesta. Noi și aliații stăm cu ofertele gata. Bine că grozii bănoși nu ne pot concura pentru că au început s'o steargă.

Dare unde s'or duce ca să nu-i ajungem? Scănteie

SITUAȚIA FRONTURILOR

Trupele ruso-române se apropie de Tisa.

Marele Stat Major al Armatei Române a dat următorul comunicat asupra operațiunilor din ziua de 24 Septemvrie:

În centrul Transilvaniei trupele noastre în legătură cu cele sovietice au cucerit prin lupte dârze mai multe înălțimi la Nord de Mureș și de Nirej. În Vest s'au apropiat de Tisa pe un front larg.

Frontul din Răsărit

Londra 25 — Trupe române și rusești au trecut frontiera ungărilor la Vest de Arad. Artileria aliată bombardează obiective de pe teritoriul Ungariei.

În Polonia se dau lupte crâncene în Varșovia și jurul orașului. La hotarul de Sud al Poloniei și Cehoslovaciei, trupele sovietice se pregătesc în vederea trecerii Carpaților.

În cursul celor trei înaintări pe frontul baltic, rușii au capturat ieri peste 600 localități din Estonia și Letonia. Flota rusă din marea Baltică a capturat importantul port estonian Baltiski.

Belgradul amenințat

Londra 24 — După ocuparea orașelor Kraguievaț și Ub din Sudul Belgradului și după luptele sângeroase de pe valea Nișava [între Pirot și Niș], se poate spune că Belgradul este amenințat de a cădea cât de curând. Până și linia Belgrad-Zagreb este supravegheată de trupele Mareșalului Tito. Bazele germane dela Novi-Sad și Ossiek au fost greu bombardate de avioanele anglo-americane.

Germania

va deveni o țară agricolă?

Washington 24 — Ministrul de finanțe al Statelor Unite, dl Morgentau, a întocmit un proiect, potrivit căruia Germania ar avea să înceteze după război a mai fi o țară industrială, devenind o țară exclusiv agricolă pentru a se evita astfel pe viitor orice primejdie de război din partea ei.

Proiectul are aprobarea președintelui Roosevelt

Frontul din Balcani

Dela cartierul general al Mareșalului Tito se anunță că forțele patrioților sârbi au capturat mai multe puncte fortificate la Sud de Belgrad.

Frontul din Apus

Londra 25 — Trupele britanice au traversat frontiera Germaniei la Sud de Nijmegen și înaintază în Reich, aflându-se la 3 km. în interior.

La Arnhem aliații au trecut brațul de Sud al Rinului și au stabilit contactul cu trupele aeropurtate.

Coridorul Olandei este mereu întărit și atinge în punctele cele mai înguste 10 km., iar la baza dela Eindhoven 30 km.

La Răsărit de Anvers germanii se retrag.

În Italia, Germanii au părăsit întreaga porțiune de Răsărit a liniei gotice, care se află acum în mâinile aliaților. În sectorul Adriaticii, trupele armatei a VIII-a au intrat în câmpia Padului și au ocupat linia ferată Rimini-Bologna. În aceste lupte au fost luați 2600 prizonieri germani, atingându-se cifra de 10.000 prizonieri germani capturați dela începutul atacului asupra liniei gotice.

Ieșirea din război

Londra 24 — Trupele de recunoaștere rusești au și intrat prin trecătoarea Dukla în Ucraina subcarpatică, amenințând valea superioară a Tisei.

Radio Ankara anunța Sâmbătă că greve și demonstrații pentru ieșirea din război au loc în multe orașe ungurești.

Marile uzine dela Győr au fost greu bombardate de aviația anglo-americană.

Se scutură jugul robiei în Slovacia

Moscova 24 — Trupele rusești se află la frontiera Slovaciei.

Armata națională slovacă a ocupat câteva orașe din centrul țării, între care Dettva, Zoljom, etc. Aproape nici o comunicație feroviară între Ungaria și Germania nu mai e în siguranță.

Ultima Oră

București 25 — În ședința delegației economice a guvernului, s'au luat măsuri pentru aprovizionare și s'a discutat prețul orezului și rapiței.

Londra 25 — M. S. Regele George VI a acordat M. S. Reginei *Wilhelmina* a Olandei cea mai înaltă decorație britanică: Ordinul *Jaretierei*. Numai MM. LL. *Mary* și *Elisabeth* dețin această decorație.

Londra 25 — Mareșalul *Pétain* este prizonier la castelul *Sigmaringen*, leagănul dinastiei regale române.